

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE.
CULTURĂ”**

**ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR DIN TURNU-SEVERIN
ÎN PERIOADA INTERBELICĂ
- INSTITUȚII, PROFESORI, ELEVI**

**LUCRARE DE DOCTORAT
REZUMAT**

Conducător științific:

Prof. Univ. Dr. Ovidiu Augustin GHITTA

Candidat:

Irinela-Luminița BORDEA

Cluj-Napoca

2026

CUPRINS

Introducere	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Scrieri istorice despre orașul Turnu-Severin în perioada interbelică	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
I. PROFESORII (școli de fete, școli de băieți, școli mixte) ...	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
I. 1. Originea și formația profesorilor	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Prevederi legislative	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Școli normale de fete și de băieți.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Școli secundare teoretice	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Școli comerciale	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Școli profesionale de fete și de băieți	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Școli particulare	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Concluzii	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
I. 2. Salarizarea profesorilor	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Aspecte legislative	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Nemulțumiri ale „luminătorilor” neamului și răspunsul statului..	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Orele de la clasele extrabugetare	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Accesoriile salariului. Indemnizația de locuință. „Ajutorul familial”	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Indemnizația de scumpete	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Alte beneficii	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Salariați ai școlilor secundare	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Salariile profesorilor în 1938.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Sprijin financiar – împrumuturi	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Concluzii	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
I. 3. Profesorii și politica.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Profesorii – consilieri locali	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Profesorii și partidele politice	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Concluzii	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
II. ELEVII	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Știutorii de carte din Turnu-Severin în recensământul din 1930 ...	Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Evoluția numerică a elevilor înscriși în școlile secundare din Turnu-Severin. Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Originea socială a elevilor din școlile severinene Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Ce studiau elevii/elevele? Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Burse și taxe școlare..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Premierea elevilor Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Uniformele elevilor..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Hrana elevelor și a elevilor Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Gazdele elevilor Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Valori promovate de școală. Reguli de comportament pentru elevi... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Elevele de la Liceul de fete Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Încălcarea regulilor și sancțiuni..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Străini și vecini Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Porunca a opta: „Să nu furi”. Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Dimensiunea religioasă a educației..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Elevii și politica Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Concluzii Eroare! Marcaj în document nedefinit.

III. IDEOLOGIA NAȚIONALĂ ȘI EDUCAȚIA ȘCOLARĂ..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Sărbători naționale Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Politica referitoare la teritoriile alipite Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Aniversările Familiei Regale Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Imaginea suveranilor în școli Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Concluzii Eroare! Marcaj în document nedefinit.

IV. ACTIVITĂȚI ALE PROFESORILOR ȘI ELEVILOR.. Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Excursii Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Elevi și profesori excursioniști la Turnu-Severin Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Excursii în străinătate..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Colonii..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Sărbători religioase. Activități caritabile Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Șezători..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Elevii spectatori..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Serbări de început și de final de an Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Alte activități Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Concursuri Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Casa Luminii și Universitatea Liberă Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Concluzii Eroare! Marcaj în document nedefinit.

V. FORME DE ASOCIERE: CERCETĂȘIA, STRĂJERIA Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Cercetășia și străjeria: primele contururi organizatorice și normative..... Eroare!
Marcaj în document nedefinit.

Cercetași la Turnu-Severin..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Inițierea profesorilor în străjerie. Profilul comandantului-străjer Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Programul „Străjii Țării” în școli Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Simbolurile și uniforma străjerilor Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Ridicarea Pavilionului Național..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Ziua Tineretului: reguli și ritual Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Străjerii în spațiul public..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Excursii. Șezători. Tabere..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Cărți și publicații ale Străjii Țării. Propaganda străjerească..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Educația străjerească, instrument de disciplinare socială Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Concluzii Eroare! Marcaj în document nedefinit.

VI. MARGINALII SOCIETĂȚII..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

VI. 1. Marginalii societății: orfani, nevoiași, înfometați. Societăți caritabile..... Eroare!
Marcaj în document nedefinit.

Societatea „Ocrotirea Orfanilor din război”, filiala Turnu-Severin .. Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Școlarizarea copiilor orfani..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Acțiuni caritabile pentru locuitorii săraci ai comunei... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Elevii săraci..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Societatea „Principele Mircea” Eroare! Marcaj în document nedefinit.

VI. 2. Orfelinatul Mișoiu Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Înființarea Orfelinatului „Petre și Constantina Mișoiu” Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Reparații la clădirea orfelinatului Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Eforturi organizatorice și administrative. Directoarele Orfelinatului.....	Eroare!
Marcaj în document nedefinit.	
Ambianța. Hrana. Veșmintele	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Fondurile Orfelinatului	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Salarizarea personalului Orfelinatului	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Încălzirea și întreținerea Orfelinatului	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Povestea unui orfan de la Orfelinatul „Mișoiu”	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Dinamica numărului de orfani de la Azilul „Mișoiu”. Educația orfanilor	Eroare!
Marcaj în document nedefinit.	
Eleve de la Orfelinatul „Mișoiu”	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Concluzii	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Încheiere.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
BIBLIOGRAFIE.....	17
ANEXE.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
LISTA TABELELOR.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
LISTA ANEXELOR.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.

REZUMAT

Subiectul prezentei teze tezei vizează învățământul secundar din Turnu-Severin din perioada interbelică. În mod firesc, societatea severineană interbelică avea caracter eterogen din perspectiva structurilor socio-profesionale care o compuneau, iar cercetarea noastră aprofundează categoriile acestora pe care le-am considerat cele mai dinamice: profesorii și elevii.

Evoluția societății românești după Primul Război Mondial a avut loc în contextul transformărilor produse după înfăptuirea României Mari, al eforturilor de unificare și integrare în primul rând legislativă, în diverse domenii (spre exemplu, legile și regulamentele adoptate în domeniul învățământului). Reformele modernizatoare din învățământ aplicate cu precădere în timpul ministeriatului doctorului Constantin Angelescu au influențat în mod evident, eficient și constructiv și învățământul severinean.

O analiză a scrierilor istorice despre Turnu-Severin ne permite să concluzionăm că există mai multe lucrări istorice care sunt de un real folos în creionarea contextului în care a

evoluat învățământul secundar din orașul Turnu-Severin în perioada interbelică, dar informații despre învățământul severinean secundar interbelic aflăm cu precădere din monografia profesorilor Giurescu și Pajură publicată cu prilejul centenarului orașului, din studiul domnului Tudor Rățoi care abordează și problema claselor secundare de la Institutul Catolic „Santa Maria”, din istoria liceului „Traian” a profesorului Nicolae Prună, precum și din Îndrumătorul în filiala Mehedinți a Arhivelor Statului. Pornind de la aceste scrieri, utilizând numeroase documente din fondurile arhivistice ale filialei mehedintene a Arhivelor Statului (printre care menționăm: fondurile școlilor din Turnu-Severin, fondul Primăriei orașului Turnu-Severin, fondul Revizoratului Școlar al județului Mehedinți, Fondul Societății Culturale „Casa Luminii”, Colecția de Documente Fotografice, Colecția Manuscrise etc.), presa vremii („Cuvântul Nostru” – 1931, 1932, 1933, 1936, „Cafeneaua politică și Literară – 1930, 1931, 1932, „Tribuna” – 1931, 1933 etc.), articole științifice din publicațiile interbelice, scrieri literare prezentăm o perspectivă asupra unor categorii semnificative ale societății severinene interbelice: profesorii și elevii școlilor secundare.

Teza se structurează în șase capitole. **Capitolul I** este consacrat studiului profesorilor din Turnu-Severin și răspunde unor întrebări referitoare la originea și pregătirea profesională a profesorilor, salarizarea lor, implicarea lor în politica locală și națională, aceste aspecte fiind, în contextul scrierilor istorice despre trecutul orașului Turnu-Severin, elementele de noutate pe care le aduce cercetarea noastră.

Profesorii și profesoarele din Turnu-Severin din perioada interbelică care au făcut obiectul cercetării au predat la următoarele școli secundare: Liceul de băieți, Liceul de fete, Școala Normală de fete, Școala Elementară de Comerț, Școala Superioară de Comerț, Școala Profesională de fete, Școala Inferioară de Arte și Meserii (pentru băieți), Institutul „Sf. Maria”. Cei mai mulți dintre profesori/profesoare absolviseră Facultăți de la Universitatea din București (Facultatea de Litere și Filosofie, de Științe, de Teologie), dar și Academia de Comerț din București, Școlile Politehnice din București și din Timișoara. Au fost și profesori absolvenți ai Universităților din Cluj, Cernăuți, Iași. Câțiva profesori, în special de la Liceul Comercial, au studiat în străinătate, unii înainte de război, în Austro-Ungaria, în Germania, în Belgia. Maeștrii de desen și de caligrafie au absolvit Școlile de Arte Frumoase din țară, din București și din Iași. Doar doi maeștri au făcut studii în străinătate, la Academia de la Petersburg și de la München. Maeștrii de muzică au absolvit Conservatorul din București. Maeștrii de gimnastică erau absolvenți ai Școlii de gimnastică de la Iași, apoi, după apariția sa, ai Institutului de Educație Fizică din București, iar un profesor absolvise Institutul de Educație Fizică din Viena. În școlile profesionale, maeștrii și maestrele absolviseră Școli profesionale de gradul II din București,

Școlile Superioare de Meserii din București, Craiova, Iași, Școli Inferioare de Meserii la Bârlad, Râmnicu – Vâlcea. Călugărițele catolice de la Institutul de fete „St. Maria”, o instituție de învățământ particulară cu filială și în Turnu-Severin, erau absolvente ale unor Seminare pedagogice din Germania, din Bavaria (Würzburg, Kaufbeuren, Wettenhausen) și din Tirol (Zams), din Boemia (Königgrätz). Unele absolviseră școli normale (Școala Normală din Cernăuți) sau secundare (de la Göttingen în Saxonia, de la Nivelles în Belgia).

Născuți în diferite localități rurale și urbane de pe teritoriul Vechiului Regat al României, inclusiv în Turnu-Severin și în județul Mehedinți, în localități din Transilvania, Bucovina, Basarabia, care înainte de 1918 făcuseră parte din Imperiile Austro-Ungar și Rus, viitorii profesori, cei mai mulți severineni prin adopție, au folosit oportunitatea de a ocupa un post în învățământul românesc în urma clasificării de la examenul de capacitate. Din punct de vedere statistic, procentul profesorilor/profesoarelor și maștrilor/maestrelor care au predat în școlile din Turnu Severin, născuți/născute în alte localități din țară era mai mare decât procentul celor născuți/născute în Turnu-Severin și în județul Mehedinți. Numărul profesorilor originari din localități urbane era mai mare decât al celor care proveneau din mediul rural. Faptul că erau născute în alte locuri din țară sau atracția marilor orașe a generat o dinamică a cadrelor didactice, în special femei, care erau titulare la școli din Turnu-Severin, dar obțineau detașări în alte localități din țară.

Examinarea statelor de plată a profesorilor ne permite să concluzionăm că, sub aspectul veniturilor din salariu și al nivelului de trai, corpul profesoral a fost extrem de eterogen în perioada studiată. O ierarhizare a profesorilor după nivelul salarizării, începe, de la vârf spre bază, cu directorii de școli care, pe lângă salariul primit pentru orele efectuate, beneficiau și de o retribuție pentru funcția administrativă pe care o îndeplineau, continuă cu profesorii titulari definitivi și titulari provizorii ierarhizați, la rândul lor, în funcție de numărul de gradații (prin urmare, după vechime întrucât în acea perioadă gradația se referea la vechimea în învățământ), profesorii suplinitori (care primesc cu 20% mai puțin decât profesorii titulari, deci cu examen de capacitate), și se încheie cu maștrii și suplinitorii de maștri.

Profesorii severineni s-au implicat în viața politică prin activitatea de consilieri comunali, candidați pe listele partidelor politice, iar în cazul unora dintre ei, prin activitatea din administrația locală, în calitate de primari sau de prefecți. Foarte puțini dintre profesorii severineni au ajuns deputați ori senatori de Mehedinți în Parlamentele României Mari din deceniul al patrulea. Din 1938, profesorii au fost împiedicați să-și exprime opțiunile politice proprii, în mod oficial rămânându-le alternativa de a susține partidul unic. Remarcăm absența profesoarelor din viața politică locală. Prezența profesoarelor Maria Justinian Ionescu și, mai

târziu, Eugenia Bobei, printre consilierii comunali sunt excepții. Raportat la numărul politicianilor locali, afirmarea profesorilor pe scena politică severineană este într-un procent relativ mic, cei mai numeroși politicieni locali care s-au remarcat și în politica națională, fiind de profesie avocați.

Capitolul al II-lea are ca subiect elevii pentru că o parte importantă, vie, dinamică, a comunității din Turnu-Severin în perioada interbelică a fost reprezentată de școlari, iar dintre ei, mulți erau elevi/eleve de la școlile secundare. Și în Turnu-Severin, la fel ca în alte orașe din Regatul României, existau școli de băieți și școli de fete. Fetele puteau să studieze, ca pregătite în particular, și la școlile de băieți unde susțineau doar examenele de final de an. În Turnu-Severin numărul lor era destul de mic și le regăsim susținându-și examenele cu precădere la Liceul de băieți „Traian” din localitate. Copiii se pregăteau în școli teoretice: un liceu de băieți, o școală de fete, înființată în 1919 ca școală secundară și devenită, ulterior, liceu de fete, în școli vocaționale: două școli normale, una de fete, una de băieți, în școli comerciale: curs elementar, seral și o școală superioară. Băieții preocupați mai mult de cunoștințele practice decât de cele teoretice urmau cursurile Școlii Inferioare de Arte și Meserii. Fetele aveau și ele la dispoziție o școală profesională, iar din 1931 și o școală de menaj. Marile întreprinderi aveau și școală de ucenici unde își pregăteau viitorii angajați: C.F.R. și Șantierul Naval aveau astfel de școli. Numărul elevilor din școlile severinene a fost influențat de faptul că numeroase familii din mediul rural făceau eforturi și își trimiteau copiii la școlile din oraș, astfel încât asistăm la o extindere a societății rurale în lumea urbană, fapt, de altfel, caracteristic pentru întreaga societate românească. În privința elevilor, am analizat evoluția numerică, originea socială, bursele, taxele școlare, uniforma, hrana, gazdele, regulile de comportare în școală, recompensele și sancțiunile pe care le dădeau profesorii elevilor, rolul pe care l-au avut religia și politica în viața elevilor.

Informațiile din arhivă ne-au permis reconstituirea parțială a numărului elevilor și elevelor din școlile secundare din Turnu-Severin. Liceul de băieți a fost școala cu cel mai mare număr de elevi. Numărul elevilor care au urmat cursurile Liceului „Traian” a variat între 673 de elevi în anul școlar 1919-1920 și 930 de elevi în anul școlar 1927-1928, iar al școlii secundare de fete și apoi al Liceului de fete între 74 de eleve în anul școlar 1919-1920, când s-a înființat școala secundară de fete din Turnu-Severin, și 394 de eleve în anul școlar 1927-1928. Mulți elevi se înscriau la cursurile școlii comerciale pentru că în anii al II-lea și al III-lea cei care erau foarte harnici, teoretic, puteau să primească, în urma practicii pe care o efectuau în atelierele, fabricile, restaurantele, magazinele, librăriile, băncile din oraș, o retribuție și, astfel, își asigurau un venit minim necesar existenței zilnice. Numărul elevilor de la Școala

comercială a variat între 574 și 290 în perioada 1924 și 1937, cu precizarea că între 1931 și 1937 școala a avut doar cursul elementar, clasele de seral fiind desființate în 1931, în timpul marii crize economice.

Numărul de elevi dintr-o clasă a variat în funcție de școală și de anul de studii. La liceele de băieți și de fete, clasele aveau în mod constant peste 30 de elevi/eleve. La începutul perioadei interbelice, la liceul de băieți, erau, mai ales în clasele I, a II-a, peste 60 de elevi într-o clasă. Școala comercială avea, în 1925-1926, câte 60 de elevi înscriși în fiecare dintre cele patru clasele I. La școlile normale de băieți și de fete numărul elevilor/elevelor dintr-o clasă a variat, în anul școlar 1921-1922, între un minim de 16 și un maxim de 56. La școala profesională de fete clasele au avut la începutul perioadei interbelice un număr relativ redus de eleve, pentru ca spre sfârșitul perioadei să crească, variind între 15 și 55 de eleve, fiind mai mare în clasele I, a II-a și mai mic la clasele a VII-a și a VIII-a. La Institutul particular, numărul elevelor la clasele de la cursul secundar era destul de mic, cuprins, spre exemplu în 1935-1936, între 30 de eleve la clasa I secundară și 4 eleve la clasa a V-a secundară. Pentru că cererea de locuri era mai mare decât oferta statului, la liceele de băieți și de fete, la școala comercială s-au înființat și clase extrabugetare. Numărul locurilor în aceste școli era insuficient, admiterea făcându-se prin concurs inclusiv la clasele extrabugetare și, uneori, numeroși candidați erau respinși din cauza epuizării locurilor. Părinții elevilor din aceste clase plăteau o taxă anuală pentru școlarizarea copiilor lor. Spre exemplu, în anul școlar 1925-1926, părinții elevilor de la clasa extrabugetară de la Școala elementară de comerț au plătit o taxă de 3500 de lei, iar în anul 1931 părinții ale căror fetele învățau în clasa extrabugetară de la Liceul de fete au plătit o taxă de 5000 de lei pe an.

În România interbelică, învățământul secundar nu era gratuit nici pentru elevii din clasele bugetare, iar cei care urmau cursul inferior și cursul superior plăteau taxe școlare și își cumpărau pe cheltuială proprie manualele școlare. Taxele școlare anuale au variat în funcție de școala urmată și au putut fi diferite de la un an la altul, pentru școlile de stat cuantumul maxim al lor fiind stabilit la începutul anului școlar de ministerul educației. Cuanumul taxelor școlare se stabilea în funcție de statutul elevilor: învățau în clasele bugetare și puteau să fie externi sau interni, învățau în clasele extrabugetare, fiind externi sau interni. De asemenea, puteau să fie scutiți parțial de taxă, puteau să fie bursieri, externi sau interni, bursierii având de plătit o taxă mai mică. Taxele școlare anuale depindeau de statutul școlii. Astfel, după cum evidențiază documentele de arhivă, în deceniul al treilea al secolului al XX-lea, în Turnu-Severin, la clasele bugetare, taxe școlare anuale mai mari plăteau elevii de la liceul de băieți (1500 de lei în 1924-1925) și de la cel de fete (1400 de lei în 1924), taxe școlare mai mici plăteau elevii și elevele

de la școlile profesionale. Taxe școlare mai mari plăteau elevii și elevele din clasele extrabugetare (spre exemplu: 3500 de lei la școala comercială elementară în 1926, 5000 de lei în 1926 la liceul de fete și în 1932-1933 la liceul de băieți), și elevii și elevele care locuiau la internat (10.500 de lei la liceul de băieți în 1932-1933 și la liceul de fete în 1936-1938).

Taxele erau hotărâte de Consiliul profesoral și aprobate în ședințele Adunării Generale a Comitetului școlar. Tot Adunarea Generală a Comitetului școlar aproba scutirile totale sau parțiale de taxe școlare propuse de Consiliul profesoral pentru elevii merituosi (se avea în vedere frecvența, notele la purtare și la învățătură) ai căror părinți aduceau dovezi că nu puteau plăti taxele școlare. Elevii plăteau taxe și pentru examenele pe care le susțineau în fiecare an școlar. Pe baza informațiilor obținute din arhivă am ajuns la concluzia că, în pofida taxelor școlare pe care le aveau de achitat, a celorlalte cheltuieli ocazionate de întreținerea elevelor/elevilor, de cumpărarea manualelor, școlile secundare din Turnu-Severin erau căutate de părinți pentru copiii lor, la școlile secundare teoretice, dar și la cele vocaționale înființându-se și clase extrabugetare la care taxele școlare erau mai mari. Anumite categorii de școlari, în funcție de situația lor școlară, beneficiau de scutiri de taxe, parțial sau total, și de burse: orfanii de război, copiii invalizilor de război, orfanii, copiii ai căror părinți participaseră la confruntările militare și fuseseră decorați, școlari din teritoriile alipite în 1918 sau copii de români din afara granițelor țării, copiii funcționarilor publici cu salarii mai mici (în 1937).

Din punctul de vedere al apartenenței sociale, mulți elevi și multe eleve erau fii și fiice de agricultori și proveneau, prin urmare, din mediul rural. Analiza originii sociale a elevilor și a elevelor care au învățat la liceul de băieți, la școala secundară de fete, apoi liceul de fete, la școlile normale de băieți și de fete, la școala profesională de fete ilustrează această origine socială. La școlile normale învățau copii de agricultori, învățători, comercianți (unii din mediul rural, alții din mediul urban), funcționari din diverse domenii, preoți, diaconi, cântăreți bisericești, dar și mici întreprinzători, cizmari, croitori, mai puțin reprezentanți ai profesiunilor liberale precum notari, avocați, medici etc. În timp ce la școlile normale cei mai numeroși erau copiii de agricultori, din mediul rural, la liceele de băieți și de fete învățau mai mulți copii de intelectuali, în primul rând din mediul urban.

În legătură cu rezultatele școlare, un fapt diferit față de situația contemporană a învățământului românesc îl reprezintă numărul mare de corigenți la diversele materii în sesiunea din iunie a fiecărui an școlar. În general, în sesiunea din septembrie, elevii erau declarați promovați. Exigența profesorilor, lipsa de stăruință a elevilor, dar și faptul că în multe rânduri, pentru diferite abateri de la regulamentul școlar, elevii erau sancționați cu eliminarea de la cursuri, de la câteva zile până la câteva luni, explică numărul mare de corigenți din iunie

și numărul mai mare de repetenți, eliminați din școală, comparativ cu vremurile noastre. Bursele școlare și premiile de sfârșit de an recompensau elevii merituoși. În educația școlarilor nu se implica doar statul, care nu avea resursele financiare necesare acoperirii tuturor cheltuielilor, ci și părinții prin Comitetul de părinți, Adunarea Generală a Comitetului și mai ales prin taxele școlare pe care le plăteau pentru copiii lor. Elevii de la școlile secundare plăteau o taxă obligatorie care se numea solvă și încorpora cheltuieli legate de necesitățile materiale, de întreținere a clădirilor și de plata personalului administrativ al școlii. Un criteriu important de acordare a burselor și a scutirilor de taxe școlare era starea materială a familiei elevului. Astfel, se deschidea și pentru elevii săraci perspectiva accesului la educație și, prin urmare, la depășirea condiției sociale.

În perioada interbelică Școala, ca instituție a statului român, supraveghea și reglementa comportamentul elevilor atât în timpul cursurilor, cât și în afara lor. Cel puțin la nivel declarativ, prin regulamente, hotărâri ale consiliilor profesionale, uneori prin exemplele personale ale profesorilor și profesoarelor, valorile cultivate de Școală la elevii pe care îi forma și la elevele pe care le forma erau: respectul față de ceilalți, politețea față de persoanele în vârstă, responsabilitatea, datoria față de comunitate, modestia, onestitatea, demnitatea, disciplina, respectarea regulilor, dar și supunerea și ascultarea față de autorități. Majoritatea elevilor s-au conformat regulilor, dar au existat și elevi care le-au încălcat, fără ca acestea să pună în pericol normele morale de conviețuire care au stat la baza funcționării comunității.

Într-o societate în care școala promova o anumită uniformizare, au fost sancționate inițiativele de a ieși din normă prin înfățișarea exterioară: școlarii trebuiau să poarte uniforma școlii, ținuta trebuia să fie corectă, băieții să fie tunși, fetele cu părul strâns, cu o pieptănătură simplă. Erau apoi sancționate comportamentele agresive față de profesori și față de colegi, absențele de la școală și încălcarea normelor morale, spre exemplu furtul.

Pe tot parcursul perioadei interbelice, dar mai ales după schimbările din 1938, se accentuează dimensiunea creștină a educației, profesorii și elevii participând la activitățile religioase fie în Biserică, fie în Școală, mai ales prin intermediul Străjeriei, dar, în același timp, școlarii sunt ținuti departe de activitățile politice, interdicțiile având menirea de a proteja tânăra generație de relele politicii, dar formând-o în spiritul supunerii față de autoritățile statului.

În **capitolul al III-lea** am analizat modalitățile în care ideologia națională se reflectă în educația și în activitățile școlare. După 1918, în procesul de construcție și consolidare a națiunii, la care au contribuit instituțiile educaționale și de cultură și în care școala avea un rol semnificativ, educația patriotică era o componentă importantă a formării elevilor.

Conform opiniei contemporanilor, serbările naționale au avut rolul de a dezvolta conștiința națională, au contribuit la „educarea maselor” și la crearea unei solidarități a cetățenilor, iar școala, alături de biserică și de armată, educă tânăra generație în spiritul sentimentelor patriotice și dinastice. O trecere în revistă a acestor sărbători cuprinde: 24 ianuarie, 10 mai, Ziua Eroilor, adăugându-se, treptat, mai ales din 1930, zilele de naștere sau onomastice ale suveranilor României: 16 octombrie, 25 octombrie, 8 noiembrie, iar mai târziu și 8 iunie, Ziua Străjeriei. Toate acestea au fost prilejuri de ieșire a Școlii în spațiul public.

Mobilizarea elevilor și profesorilor pentru a participa la spectacole, serbări, jocuri sportive atât pe scenă/stadion, cât și ca spectatori în sala de spectacole sau în tribune, fie cu prilejul sărbătorilor naționale, religioase sau a celor legate de Familia Regală, au educat o generație în spiritul atașamentului de valorile naționale, de dinastie, a asigurat coeziunea unei comunități animate de activități și de idealuri comune, participarea celor în cauză fiind marcată de entuziasm până în momentul în care aceste manifestări devin o obligație, sunt asociate cu ceva împovărător și nu mai au adeziunea tuturor participanților care caută în mod evident să evite participarea la astfel de evenimente.

Capitolul al IV-lea creionează imaginea activităților extrașcolare în care erau implicați elevii de la școlile din Turnu-Severin, alături de profesorii lor. Fără îndoială, elevii și profesorii au fost două categorii foarte dinamice ale societății severinene interbelice. Vizibili în spațiul public prin activitățile desfășurate, de la serbările de sfârșit de an la care premiile școlarilor merituosi și ale școlărițelor merituose le erau înmânate în cadrul unor ceremonii care aveau loc uneori în grădina publică, așa cum s-a întâmplat în 1931, la întâmpinarea unor oaspeți de seamă care vizitau orașul, prezența lor conferea o anumită identitate orașului. Excursiile, șezătorile, concursurile erau alte prilejuri de întâlnire, în afara cadrului formal al sălilor de clasă, destinate să completeze formarea personalității generației tinere prin contribuția directă a profesorilor ei.

Profesorii și elevii din Turnu-Severin au participat la activitățile societății culturale Casa Lumini care a continuat, după Primul Război Mondial, manifestările culturale anterioare și s-a ocupat de organizarea de conferințe însoțite de activități muzicale (compoziții corale, recital de pian, vioară sau flaut) și de alte producții artistice (fragmente din piese de teatru, recitări, lecturi, dansuri). Activitățile artistice de dinainte și de după conferințe, erau susținute de elevii școlilor din Turnu-Severin, pregătiți de profesorii lor, precum și de Corul „Doina”. Conferințele și șezătorile se desfășurau duminică dimineața la Teatrul orașenesc. Conferențiarii erau profesori de la școlile secundare din oraș (Alexandru Bărcăcilă, Elisa Vorvoreanu etc.), profesori de la universități românești, cercetători (Constantin Daicoviciu, Fr. Rainer, dr. Ion

Jianu etc.) care prezentau teme diverse referitoare la evenimente importante din istoria românilor, precum 24 ianuarie, teme din literatură și știință de care conferențiarilor erau pasionați sau pe care le cunoșteau foarte bine. În toamna anului 1924 a fost înființată și Universitatea Liberă sau Universitatea Populară care organiza conferințe sâmbăta, după-amiază, în sala de cinematograf din clădirea teatrului. Conferențiarilor erau profesori universitari, istorici, oameni politici, clerici (istoricul și omul politic Alexandru Lapedatu, matematicianul Gheorghe Țițeica, diplomatul Gabriel Puaux, ministrul plenipotențiar al Franței la București etc.). Atât la conferințele Casei Luminii, cât și la cele ale Universității Populare, o parte importantă a publicului era formată din profesori și elevi/eleve de la școlile secundare din oraș, iar intrarea se făcea pe bază de bilet sau abonament. Implicându-se în activitățile Societății „Casa Luminii”, audiind conferințele Universității Populare, elevii și profesorii din Turnu-Severin veneau în contact cu ideile care circulau în mediile culturale și științifice ale acelor ani și cu personalități care le puteau servi drept modele. Activitățile celor două instituții de cultură au favorizat accesul la cultură al locuitorilor unui oraș mic, de provincie, au contribuit la formarea elitelor locale și la consolidarea sentimentului național.

Capitolul al V-lea „Forme de asociere: cercetășia, străjeria” examinează modalitățile și nivelul la care copiii și tinerii din Turnu-Severin s-au integrat în perioada interbelică în mișcarea cercetașilor și în cea a străjerilor. Cercetașii din Turnu-Severin au făcut parte din cohorta „Apolodor din Damasc” întemeiată în 1915, care și -a continuat activitatea după război. Căpitanul Dumitru Temelcu, comandantul cohortei de cercetași din Turnu-Severin, și doctorul legist N. Ciurea au avut un rol important în reorganizarea cercetașilor severineni. Cu sprijinul unor profesori, au luat ființă centuriile la școala comercială – centuria „Sever”, la Liceul „Traian” – centuria „Dacia”, alte centuriile înființându-se la școala de meserii, la școlile de ucenici de la Șantierul Naval și de la C.F.R. În 1932, printr-un ordin ministerial, cercetașii de la Liceul de băieți au fost organizați în trei centurii, iar activitățile fiecărei centurii care se desfășurau în câte o după amiază, urmau să fie coordonate de profesorii diriginți și de către comandații instructori ai centuriilor. Cohorta „Apolodor din Damasc” făcea parte din Legiunea de cercetași „Traian” care se înființase în Banat. În 1935, la Turnu-Severin exista cohorta de cercetașe „Drubeta”, având ca președintă de onoare pe directoarea Liceului de fete, profesoara Eliza Vorvoreanu. Cohorta își avea sediul la Liceul de fete și era parte a Marii Legiuni a Cercetașelor Române. Cercetășia s-a contopit cu străjeria în „Falanga Străjerilor și Străjerelor”, la 24 ianuarie 1937 pentru a conferi unitate educației tinerilor.

Documentele păstrate la filiala Mehedinți a Arhivelor Naționale evidențiază activitatea școlilor severinene legată de „Straja Țării”, cu precădere pentru perioada 1936-1939, oferind

informații despre inițierea profesorilor în străjerie, programul străjeresc și activitățile la care au participat străjerii: atât eleve și elevi între 7 și 21 de ani, cât și profesoare și profesori de la școlile din Turnu-Severin. Activitatea străjerească din Turnu-Severin a fost subordonată Legiunii de Străjeri a județului Mehedinți și a presupus participarea profesorilor și a profesoarelor la cursurile de inițiere în străjerie de la Sf. Gheorghe, Breaza și Predeal în perioada 1937-1938 și, ca urmare, aplicarea programului străjeresc în școlile severinene. Între septembrie 1937 și iulie 1938, în aceste centre au fost inițiați în străjerie, conform informațiilor identificate până în prezent în fondurile arhivistice, șapte profesori și 15 profesoare de la școlile din localitate. Este posibil ca numărul lor să fie mai mare. Informațiile culese din arhive, precum și logica istorică ne permit să afirmăm că toate școlile din oraș au avut profesori formați în centrele de inițiere în străjerie și au organizat stoluri de străjeri. Astfel, în unele cazuri există informații directe în arhivele școlilor despre formarea profesorilor și organizarea stolurilor. S-au organizat stoluri de străjeri la Școala de băieți nr. 2, Școala primară de băieți nr. 4, Școala de fete nr. 3, Școala primară de fete nr. 4, Liceul de fete „Principesa Elena”, Școala Normală de fete, Liceul „Traian”, Liceul Comercial, Școala de Menaj, Liceul Industrial de fete, Institutul „Sf. Maria”, Școala de ucenici C. F. R. În cazul altor școli avem informații indirecte (din arhivele altor școli sau a altor instituții, spre exemplu Prefectura) despre aceste activități. Straja Țării era o instituție a statului român și, cu certitudine, directorii de școli nu își permiteau să ignore ordinele și circularele Ministerului Educației, Inspectoratului Regional Craiova în legătură cu activitățile străjerești. Mai multe școli din oraș au organizat festivități de ridicare a Pavilionului Național. Unele școli au achiziționat pentru biblioteci cărți despre străjerie, precum cele ale maiorului Sidorovici, comandantul „Străzii Țării” și au fost abonate la revistele editate de „Straja Țării”. Străjerii elevi și străjerele eleve au luat parte, alături de comandanți, la festivitățile organizate de autoritățile locale cu prilejul sărbătorilor naționale și tradiționale. Tinerii străjeri au participat la ședințe străjerești, șezători, excursii și tabere organizate de Comandanții străjeri. Dincolo de manifestările festive, activitățile săptămânale (joia), cele prilejuite de șezători, excursii și tabere precum și lectura revistelor și cărților de profil, au fost, pe de o parte, prilejuri de interacțiune între străjerii de la mai multe școli din oraș și, pe de altă parte, au avut scopul de a-i deprinde pe străjeri cu spiritul de ordine și disciplină, de a-i dezvolta armonios prin practicarea sporturilor, de a-i dota cu cunoștințe practice - de la alimentația sănătoasă la acordarea primului ajutor, de a le dezvolta un sentiment al solidarității și atașamentul pentru datinile strămoșești. Regimul politic din România a considerat activitățile străjerești o modalitate de consolidare a sentimentului național și a atașamentului față de monarhie, educația străjerilor subordonându-se cultului dinastiei.

Aflându-se într-o acerbă concurență cu mișcarea legionară pentru controlarea tineretului, disciplinarea acestuia și formarea lui în spirit național, regele Carol al II-lea ținea la formarea generației viitoare. „Omul nou” al „generației de mâine” dorit de regimul autoritar al lui Carol al II-lea trebuia să fie disciplinat, cutezător, sănătos, puternic, dar și supus autorităților, să acționeze la comandă, să contribuie la formarea unei societăți omogene, atât ca acțiune, cât și ca imagine. Pe de altă parte, Regelui - Străjer, străjerilor și străjerelor țării le revenea misiunea de a apăra Regatul României amenințat de politica revizionistă a statelor vecine (Ungaria, URSS, Bulgaria) într-un context internațional tulbure și amenințător. Este aceasta perspectiva unei societăți conduse autoritar, care exclude pluralismul și posibilitatea de alegere specifice regimurilor democratice și coagulează o societate capabilă să se apere în fața amenințării străine strâns unită în jurul regelui. Desființarea Străjeriei în septembrie 1940, a fost considerată de Carol al II-lea o înfrângere personală. În acest sens, la 8 septembrie 1940 el nota în Însemnări: „Pe urmă, o lovitură directă mie, prin desființarea Străjeriei, după unele știri, iar după altele, suspendarea ei până la reorganizare, adică complecta ei legionalizare”. Organizarea „Străjii Țării” și aplicarea programului ei în școli a fost însă o realitate de necontestat.

În **capitolul al VI-lea** am analizat eforturile Primăriei Turnu-Severin de a identifica și sprijini material populația care întâmpina dificultăți: orfanii de război, orfanii din alte cauze și săracii orașului. În același timp, am expus rezultatele cercetării activității filialelor locale ale unor societăți de binefacere care au funcționat în perioada interbelică.

Imediat după război, cea mai vulnerabilă categorie a societății locale a fost reprezentată de orfanii de război. Lipsiți de unul sau de ambii părinți, ei au avut nevoie de susținerea materială și spirituală a adulților. Îngrijirea orfanilor de război din Turnu-Severin și județul Mehedinți a stat nu doar în sarcina rudelor, ci și a Societății „Ocrotirea Orfanilor din Război” și a președintei filialei locale a acestei societăți, Ecaterina Greceanu-Severin, a Primăriei dar și a Fundației „Mișoiu” care a oferit spațiu pentru orfelinat în casele Mișoiu din strada Renașterii nr. 13, din primăvara anului 1919 până în martie 1920 și a contribuit și cu bani la achiziționarea alimentelor pentru hrana copiilor.

Acțiunea de ajutorare, în 1929, an de debut al mării crize economice, a populației înfometate din Turnu-Severin, a fost în primul rând o inițiativă particulară la care s-au asociat și autoritățile publice ale orașului.

Alături de filiala locală a Societății „Ocrotirea Orfanilor din Război”, filiala din Turnu-Severin a Societății „Principele Mircea”, Azilul de Orfani „Petre și Constantina Mișoiu” au fost alte instituții prin care s-a materializat activitatea caritabilă a comunității locale în sprijinul

copiilor și al adolescenților care aveau nevoie de susținere materială și morală. Activitatea tuturor acestor instituții a fost strâns legată de acțiunile Primăriei Turnu-Severin și a fost susținută de personalități feminine de prim-rang ale orașului precum Ecaterina Greceanu-Severin, Maria Justinian-Ionescu, precum și de directoarele Orfelinatului „Mișoiu”. Remarcăm faptul că inițiativele în aceste activități de asistență socială au fost inițiative private, începutul lor fiind legat de personalități care ocupau o poziție importantă în societate și care au coagulat în jurul lor oameni și au obținut sprijinul instituțiilor statului.

În concluzie, cercetarea noastră contribuie la cunoașterea unui fragment din istoria orașului Turnu-Severin care este utilă comunității locale favorizând atașamentul membrilor ei față de trecutul comun. Cercetătorii și publicul larg au la dispoziție o analiză care completează imaginea învățământului secundar românesc interbelic.

Caracterizând categoria socio-profesională a profesorilor, demersul nostru a avut în vedere nu atât personalitățile, chiar dacă am identificat câteva exemple de profesori care prin activitatea lor energetică au dat un puternic impuls modernizării comunității, mersului ei înainte, cât ansamblul persoanelor care formau categoria profesorilor. Deși nu erau numeroși la nivelul comunității locale, educați în universități din Regatul României sau chiar în afara țării, și în alte școli superioare, profesorii din școlile severinene, au format generațiile viitoare, au impus modele și valori. Alături de părinți, ei supravegheau activitatea elevilor lor atât în sălile de clasă, cât și în afara acestora.

Viața de elevi a tinerilor din școlile severinene era diferită de cea a celor de astăzi. Mai întâi, băieții și fetele studiau în școli diferite: școli pentru băieți și școli pentru fete. Susțineau examene de final de an pentru a promova în anul școlar următor, mediile de la sfârșitul anului fiind de asemenea importante, dar insuficiente. Elevele pregătite în particular puteau susține examene și la școlile de băieți – spre exemplu la Liceul „Traian”, anuarele, registrele matricole, procesele verbale ale consiliilor profesoriale ilustrând acest fapt. Tendința generală a fost ca în perioada interbelică școlarii să poarte uniformă și mai ales numărul matricol. Comportamentul, îmbrăcămintea, ținuta elevilor și a elevelor erau atent urmărite și orice abatere de la regulament era sancționată. În acea vreme, multe sancțiuni însemnau eliminarea elevilor de la cursuri pe diferite perioade, în funcție de gravitatea faptei, ceea ce avea consecințe asupra pregătirii școlare și ne oferă o explicație în legătură cu numărul mare de corigenți la sfârșitul anului școlar.

Contextul politico-economic al României interbelice și-a pus amprenta asupra caracteristicilor și evoluției acestor categorii ale societății severinene. Perioadele de redresare economică și cele de criză economică, funcționarea regimului democratic, desigur în limitele

și cu particularitățile pe care le-a avut în societatea românească, precum și autoritarismul politic instaurat în 1938, dar ale cărui semne se întrevăd de la începutul deceniului al patrulea al secolului XX, au influențat evoluția și activitățile profesorilor și elevilor ca și a celorlalte părți ale corpului social românesc.

Salarizați în funcție de nivelul de educație, făcând parte din clasa mijlocie a societății românești interbelice ca nivel de trai și din intelectualitatea țării, ca nivel de educație, profesorii au desfășurat, pe lângă munca de la catedră, o serie de activități în comunitatea locală, de la cele culturale extrașcolare la cele politice. Dacă puțini dintre ei au fost implicați în acțiunile politice – în calitate de consilieri locali, prefecți, parlamentari – mult mai mulți au participat la activitățile culturale, bucurându-se de prestigiu în societate.

Aspirațiile personale și eforturile proprii, dar și mediul în care au făcut primii pași, profesorii care i-au îndrumat i-au condus pe unii dintre absolvenții școlilor secundare severinene în rândurile elitei intelectuale a României.

Cu precădere în deceniul al patrulea al secolului XX, profesorii au contribuit la promovarea ideologiei naționale în școli și în societate, au educat generația tânără în spirit patriotic și național, i-au cultivat atașamentul față de monarhie, de trecut, de patrie, ca valori naționale. Formarea tinerilor a fost strict orientată și controlată de stat care le-a supravegheat, prin O. E. T. R. și Straja Țării, cu ajutorul unei părți a profesorilor, nu numai activitatea din școală, ci și timpul liber, urmărind modelarea comportamentului și a conștiinței acestora.

BIBLIOGRAFIE

I. IZVOARE PRIMARE

A. INEDITE

Arhivele Naționale Serviciul Județean Mehedinți, Drobeta Turnu-Severin – Fondurile:

Colecția de Documente

Colecția Documente Fotografice

Colecția Manuscrise: VII/11 - Amintirile lui Constantin Danciu, fost prefect al județului Mehedinți în timpul guvernelor național-țărăniște; Ms. 122 – Monografia Județului Mehedinți întocmită de Ion Zaharescu, 1938.

Institutul „Sfânta Maria” Turnu-Severin

Liceul Comercial Turnu-Severin

Liceul Industrial de Băieți Turnu-Severin
Liceul Industrial de Fete Turnu-Severin
Liceul Nr. 3 Turnu-Severin
Liceul „Traian” Turnu-Severin
Prefectura Județului Mehedinți
Primăria orașului Turnu Severin
Protoieria Județului Mehedinți
Revizoratul Școlar al județului Mehedinți
Societatea Culturală „Casa Luminii” Turnu-Severin
Școala de Menaj Turnu-Severin
Școala Normală de Fete Turnu-Severin
Școala Normală de Învățători „Domnul Tudor” Turnu-Severin
Școala Superioară de Comerț

B. EDITE

RĂȚOI, Tudor, CHIPURICI, Nicolae (ed.), „Documente ale municipalității severinene (1916-1920)”, vol. V, Editura Alma, Craiova, 2009.
RĂȚOI, Tudor, CHIPURICI, Nicolae (ed.), „Documente ale municipalității severinene (1921-1924)”, vol. VI, Editura Alma, Craiova, 2010.
RĂȚOI, Tudor (ed.), „Documente ale municipalității severinene (1925-1927)”, vol. VII, Craiova, Editura Alma, 2012.
Idem, „Documente ale municipalității severinene (1929)”, vol. IX, Craiova, Editura Alma, 2015.
Idem, „Palatul Cultural din Turnu Severin – 75 de ani” („Palatul Cultural și Teatrul din Turnu Severin – În Documente”), Editura Prier, 1999.

C. ALBUME

Pentru neam și țară. Societatea Ocrotirea Orfanilor din Război 1916-1926, Oradea-Mare, Tip. Adolf Sonnenfeld Societate Anonimă, f. a. accesibil la adresa: <https://mcdr.ro/index.php/en/arhiva-evenim3/albumul-pentru-neam-si-tara-societatea-ocrotirea-orfanilor-din-razboi-1916-1924-oradea-tipografia-adolf-sonnenfeld-s-a-1925-in-cadrul-rubricii-piese-reprezentative-din-colectiile-muzeului-civilizatiei-dacice-si-romane-din-deva>; data ultimei accesări: 26.10.2024.

D. ANUARE

Anuarul învățământului secundar din România pe anul 1924-1925, București, Tipografia Curții Regale, F. Göbl, Fii, 19, Strada Regală, 19, 1925, accesibil la adresa: http://digitool.bibnat.ro/R/CPYI4VXFBH9U6T3VIUCI1SQC2MBH363B485XUN8SMLAK5CEGRV-01163?func=collections-result&collection_id=1532; ultima accesare: 10.11.2024.

Anuarul Liceului Traian din Turnu-Severin. Pe anul școlar 1919-1920, Turnu-Severin, Tipografia I. G. Bejan, , 1920.

Anuarul Liceului Traian din Turnu-Severin. Anul școlar 1922-1923, Turnu-Severin, Tipografia „Ramuri”, 1923.

Anuarul Statistic al României, București, Imprimeria Statului, 1909; accesibil la adresa <http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/64146>; data ultimei accesări 05.10.2024.

Anuarul Școalei Comerciale Elementare și Serale din Turnu-Severin pe anii școlari 1921/22 1922/23 cu istoricul școalei întocmit de E. Nemiș directorul școalei, Turnu-Severin, Institutul de Arte Grafice „Ramuri”, 1923.

Anuarul Școalei Comerciale Elementare, Serale și Superioare din Turnu-Severin. Anul școlar 1925-1926 întocmit de E. Nemiș directorul școalei, Turnu-Severin, Tipografia „Minerva”, 1927.

Anuarul Școalei Comerciale Elementare și Serale din Turnu-Severin. Anul școlar 1926-1927 Întocmit de Ion V. Boceanu directorul școalei, Severin, Artele Grafice „Ramuri”, 1928.

Anuarul Școalei Secundare de fete din Turnu-Severin, de la înființare 1919-1922, Turnu-Severin, Tipogr. și Leg de Cărți Luiza I. Niculescu & Ion N. Bojneagu, 1922.

Anuarul Școalei Superioare de Comerț din Turnu-Severin cuprinzând situațiile anilor 1924/1925-1927/1928 întocmit de directorul școalei E. Nemiș, T.-Severin, Tipografia „Minerva”, Ath. Bejan, 1928.

Anuarul Școalei Superioare de Comerț din Turnu-Severin pe anul 1929-1930 întocmit de directorul școalei E. Nemiș, Turnu-Severin, Tipografia „Minerva”, Ath. Bejan, 1931.

Anuarul Școalei Superioare de Comerț din Turnu-Severin pe anul școlar 1930-1931 întocmit de directorul școalei E. Nemiș, Turnu-Severin, Tipografia „Minerva” Ath. Bejan, 1932.

Anuarul Școalei Superioare de Comerț din Turnu-Severin pe anul școlar 1931-1932 întocmit de directorul școalei E. Nemiș, Turnu-Severin, Tipografia „Minerva”, Ath. Bejan, 1933.

Anuarul Școalei Superioare de Comerț din Turnu-Severin pe anii dela 1932-33, până la 1935-36, întocmit de directorul școalei E. Nemiș, T.-Severin, Tipografia „Minerva”, Ath. Bejan, 1936.

Anuarul Universității Regele Ferdinand I Cluj pe anul școlar 1929-1930, Cluj, 1930, accesibil la adresa: <http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/14630>; ultima accesare: 4.09. 2020.

Școala Normală de Învățători „Domnul Tudor” din Turnu-Severin. Viața Școalei în anii școlari 1920-1921 și 1921-1922. Redactare de C. Lăcrișeanu directorul școalei, Turnu-Severin, Tipografia „Ramuri”, 1923.

E. LEGI ȘI REGULAMENTE PUBLICATE

HAMANGIU, C., *Codul General al României*, Edițiunea a II-a, vol. III, Legi uzuale, 1900-1907, București, 1907, Editura Librăriei Leon Alcalay.

Idem, *Codul General al României*, vol. VII, vol. VIII, vol. IX – X, f. a.

Idem, *Codul General al României*, vol. XI-XII, Legi noi de unificare, 1922-1926, Librăria „Universală” Alcalay & Co.

Idem, *Codul General al României*, vol. XV-XVI, Legi uzuale, 1926-1929, Edit. Libr. „Universală” Alcalay & Co, București.

HAMANGIU, C., ALEXIANU, G., STOICESCU, C. Șt. (ed.), *Codul General al României*, vol. XXII, Legi Uzuale, 1934, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Centrală, București, 1935.

Idem, *Codul General al României*, vol. XXIII, Legi și Regulamente, 1935, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Centrală, București, 1936.

Idem, *Codul General al României*, vol. XXIV, Coduri, Legi și Regulamente, 1936, Partea I, Imprimeria Centrală, București, 1937.

Idem, *Codul General al României*, vol. XXV, Coduri, Legi și Regulamente, 1937, Partea I, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Centrală, București, 1938.

Monitorul Oficial, No. 105, 15 mai 1928.

F. Recensăminte

MANUILĂ, Sabin, *Recensământul General al Populației României din 29 Decembrie 1930*, vol. III, vol. VI, București, Editura Institutului Central de Statistică, 1938.

Idem, *Breviarul Statistic al României*, vol. II, București, Editura Institutului Central de Statistică, 1939.

G. JURNALE. MEMORII

BENTOIU, Annie, *Timpul ce ni s-a dat. Memorii 1944-1947*, București, Editura Humanitas, 2007.

CAROL al II-lea, *Între datorie și pasiune. Însemnări zilnice*, vol. II (1939-1940), ediție îngrijită de Marcel-Dumitru Ciucă, Narcis Dorin Ion, Casa de editură și presă „ȘANSA” S.R.L., București, 1996.

CIOCULESCU, Șerban, *Amintiri*, Editura Eminescu, București, 1975.

GHÎȚESCU, Micaela, *Între memorie și uitare*, București, Editura Humanitas, 2012.

II. Presa

„Acțiunea” (1935)

„Boabe de grâu” (1933)

„Cafeneaua Politică și Literară” (1930, 1931, 1932);

„Cuvântul Nostru” (1931, 1932, 1933, 1936)

„Datina” (1926, 1927, 1928)

„Dreptatea” (1924)

„Tribuna” (1931, 1933)

III. LUCRĂRI GENERALE

ANDREI, Nicolae, PÂRNUȚĂ, Gh., *Istoria învățământului din Oltenia*, vol. III, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1994.

BOIA, Lucian, *Capcanele istoriei. Elita intelectuală românească între 1930 și 1950*, București, Editura Humanitas, 2016.

BUCUR, Bogdan, *Sociologia proastei guvernări în România interbelică*, București, Editura RAO, 2019.

CLARK, Roland, *Sfântă tinerețe legionară. Activismul fascist în România întreblică*, traducere de Marius-Adrian Hazaparu, Iași, Editura Polirom, 2015.

DELETANT, Denis, *România 1916-1941. O istorie politică*, traducere de Monica Mărgărint, București, Editura Humanitas, 2024.

DIAC, Florin, *O istorie a învățământului românesc*, București, Editura Oscar Print, 2004, vol. I.

DOGAN, Mattei, *Analyse statistique de la «democratie parlementaire» de la Roumanie*, traduit du roumain par Cristian Preda, Paris, Éditions Le Manuscrit, 2022.

Enciclopedia României, vol. I, București, Imprimeria Națională, 1938; vol. II, București, Imprimeria Națională, 1938-1944.

GUIDA, Francesco, *România în secolul XX*, Chișinău, Editura Cartier, 2019.

HEINEN, Armin, „Legiunea „Arhanghelul Mihail”. Mișcare socială și organizare politică. O contribuție la problema fascismului internațional”, traducere de Cornelia și Delia Eșianu, Ed. a 2-a, Editura Humanitas, București, 2006.

LIVEZEANU, Irina, *Cultural Politics in Greater Romania: regionalism, nation Building, &*

ethnic struggle, 1918-1930, Cornell University Press, Ithaca and London, 2000.

LIXANDRU, Doru, *Carol al II-lea, carlismul și carliștii în România anilor 1930*, București, Editura Corint, 2023.

MANOILESCU, Mihail, *Rostul și destinul burgheziei românești*, București, 1942; accesibil la adresa <https://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/145466>; data ultimei accesări 28.01.2024.

NICOARĂ, Simona, *O istorie a secularizării. Avatarurile creștinismului și triumful mesianismelor noilor ere (sec. XIX -XX)*, vol. II, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2006.

OTU, Petre *Carol al II-lea. „Întâiul dintre poezi”*, București, Editura Litera, 2022.

PLATON, Mircea, *Elitele și conștiința națională. De la naționalitatea genetică la personalitatea națională: despre rolul elitelor în articularea conștiinței naționale*, București, Editura Contemporanul, 2017.

POPA-LISSEANU, G., *Secuii și secuizarea românilor*, București, Tipografia ziarului „Universul”, 1932.

RADU, Sorin, SCHMITT, Oliver Jens, *România interbelică. Modernizare politico-instituțională și discurs național*, Iași, Editura Polirom, 2023.

SANDU, Traian, „Istoria Gărzii de Fier. Un fascism românesc”, traducere de Simona Modreanu, Ediția a II-a, Editura Cartier, Chișinău, 2020

SCURTU, Ioan, (coord.), *Istoria Românilor*, București, Editura Enciclopedică, 2003, vol. VIII, România întregită 1918-1940.

Idem, *Istoria contemporană a României (1918-2007)*, București, Editura Fundației România de Măine, 2007.

SDROBIȘ, Dragoș, „Limitele meritocrației într-o societate agrară. Șomaj intelectual și radicalizare politică a tineretului în România interbelică”, Iași, Editura Polirom, 2015.

SCHMITT, Oliver Jens, *Corneliu Zelea Codreanu, Ascensiunea și căderea „Căpitanului”*, traducere de Wilhelm Tauwinkl, București, Editura Humanitas, 2017.

ZAMFIR, Cătălin, „Istoria socială a României”, Ediția a II-a, București, Editura Academiei Române, 2019.

IV. LUCRĂRI SPECIALE

A. Volume/Monografii:

ANASTASESCU, Jean, *Expunerea situațiunei județului Mehedinți pe anul 1920*, Drobeta Turnu Severin, 1921.

ANDREI, Nicolae, PÂRNUȚĂ Gh., *Istoria învățământului din Oltenia*, vol. III, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1994.

BĂRCĂCILĂ, Alexandru, *Orașul și castrul roman Drobeta*, Turnu Severin, 1924.

BUTNARIU, Mihai, *Monografia Municipiului Drobeta Turnu Severin*, Turnu-Severin, Editura Prier, 1998.

CHIPURICI, Nicolae, MĂNEANU, Mite, *Indrumător în Arhivele Statului județului Mehedinți*, București, 1974.

COSTEA, Achim, IEVA, Nicolae, NICA, Gheorghe, SĂVOIU Dumitru, VIȘAN, Ovidiu, *Municipiul Drobeta – Turnu Severin – studiu monografic*, Tipografia Drobeta Tr. Severin, 1972.

DĂNESCU, Constantin Petrică, „Șantierul Naval din Turnu Severin”, Drobeta Turnu-Severin, Editura Prier, 2004, vol.1 (1851-1950).

DEMETRESCU, V., “Istoria orașului Severin”, Tipografia Emil J.Knoll, 1883.

DOBOȘ, Dănuț (coordonator), BOBORUȚĂ, Adrian, RĂȚOI, Tudor, SINIGALIA Tereza, BORTOȘ, Eugen, BANNER, Daniel, „Catolicii din Turnu Severin: istorie, cultură și spiritualitate”, București, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice București, 2012.

JIANU, Ion, NETTA, Traian, „Monografia sanitară a T.-Severinului și Mehedințului 1833-1933”, București, Cartea Românească, 1933.

JUNC, Elena, „Viața cotidiană în perioada interbelică a orașului Turnu Severin”, Drobeta Turnu Severin, Editura Tipo Radical, fără an.

Idem, „Drobeta Turnu Severin – etern oraș istoric”, Drobeta Turnu-Severin, Ecko print, 2015.

NICOLESCU, Nestor, *Salarizarea funcționarilor publici din România, în raport cu standardul de viață*, Tip. „Vulturul”, str. Câmpul Moșilor, 2, f. a.

PAJURĂ, C., GIURESCU, D.T., “Istoricul orașului Turnu – Severin (1833 – 1933)”, București, Tipografia „Tiparul Românesc”, 1933.

PÂRLIGRAS, Ștefan, “Monografia religioasă a orașului Turnu Severin”, Turnu Severin, 1938.

PRUNĂ, Nicolae, „Istoria municipiului Drobeta Turnu Severin”, Drobeta Turnu Severin, Artpress, 2013.

Idem, „Istoria Colegiului Național Traian”, București, Editura Paco SRL, 2014.

Idem, “Centralizarea sau descentralizarea administrației locale în România modernă (1864-1905). Modernizarea administrației locale în Turnu Severin”, Drobeta-Turnu-Severin, Editura Lumina, 2001.

SIDOROVICI, Teofil G., *Din viața unui fiu de rege*, București, Editura Casei Școalelor și Culturii Poporului, 1937.

Idem, *Carol II: din culmea unui deceniu de glorioasă domnie*, București, 1939.

SLĂVESCU, Victor, La situation économique de la Roumanie et sa capacité de paiement, București: M.O. Imprimeria Centrală, 1934. <http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/137150> accesat 17 februarie 2024.

B. Studii în volume colective:

BERCIU, Ion, DAVIDESCU, Mișu, „Profesorul și arheologul Alexandru Bărcăcilă” în *Drobeta*, I, Drobeta Turnu Severin, 1974, pp. 272-275.

BURACU, Mihai, „Palatul Cultural din Turnu-Severin «Cel mai mare monument închinat tuturor românilor»” în *Mehedinți – istorie și cultură*, I, Drobeta Turnu-Severin, 1978.

CIMPOERU, Clarisa, „Un moment din serbările Centenarului orașului Turnu Severin” în „Drobeta”, VII, Drobeta Turnu Severin, 1996.

CIMPOERU, Clarisa, „Vizite regale la Turnu Severin. Noi cercetări în arhivele locale” în *Drobeta*, IX, Drobeta Turnu Severin, 1999, pp. 215 - 222.

CLARK, Roland, „Politica generațională. Ideea tineretului în România interbelică” în Sorin Radu, Oliver Jens Schmitt, *România interbelică. Modernizare politico-instituțională și discurs național*, Iași, Editura Polirom, 2023.

DAVIDESCU, Rada, „Mihail Gușiță – făclie nestinsă” în *Drobeta*, Drobeta-Turnu Severin, vol. III, 1978, pp. 202-204.

FILIPOVICI, Anca, „Învățământul secundar feminin în România interbelică: tendințe și evoluții” în Cătălina Mihalache, Leonidas Rados (coordonatori), *Educația publică și condiționările sale (secolele XIX-XX)*, Iași, Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, 2015, pp. 331-348.

GRIGORIU, Paul „Dr. Constantin Angelescu și învățământul românesc (Împliniri și deziderate)” în *Studii și articole de istorie*, LXIV, București, Editura Fundației Culturale „D. Bolintineanu”, 1999, pp.129-134.

MĂNEANU, Mite, „Casa Luminii și Universitatea Populară din Turnu-Severin, tribune de promovare ale culturii în perioada interbelică” în *Mehedinți, Istorie și Cultură*, vol. I, Drobeta Turnu-Severin, 1978.

RADU, Sorin, *Forms of political and para-military youth enrollment in Romania. case survey: the Country's Sentinel (Straja Țării) 1934-19401*, Estudios Humanísticos. Historia. N° 10, 2011, pp. 209-227. accesat 19 august 2021, ora 10.24.

<https://www.researchgate.net/publication/279345160>

RĂȚOI, Tudor, „Expoziția retrospectivă a orașului Turnu Severin organizată cu prilejul centenatului acestuia” în *Drobeta*, XVII, Drobeta Turnu Severin, 2007.

Idem, „Învățământul confesional romano-catolic la Turnu Severin” în *Catolicii din Turnu-Severin*, București, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, 2012.

Idem, „Mehedințiul la cumpăna secolelor al XIX-lea și al XX-lea și promovarea idealului național românesc prin cultură” în *Mehedinți – istorie, cultură și spiritualitate*, București, 2012.

Idem, „Casa Luminii din Turnu-Severin și Palatul Cultural”, în *Teodor Costescu și apostolii săi*, Craiova, Editura M&M, 2004, pp. 182-189.

RUS, Răzvan, „Situția școlii mehedintene în perioada crizei economice din 1929-1933”, Drobeta, XXI, Drobeta Turnu Severin, 2011, pp. 97-102.

SORA, Andrei Florin, „Le statut de fonctionnaires publics de 1923” în *Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca*: Seria Historia, tom XLIX, București, Editura Academiei Române, 2010, pp. 67-80, (accesibil la adresa: <http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/142404>; data ultimei accesări: 23.11.2024).

TĂTARU, Virgiliu, „Liceul Traian, o prestigioasă instituție de învățământ din Mehedinți” în *Mehedinți. Cultură și civilizație*, vol. IV, Drobeta Turnu-Severin, 1982, pp. 561-576.

C. Articole de revistă:

ATANASIU, Const., „Tot în legătură cu serbările” în *Revista generală a învățământului*, Anul XXIV, nr. 3-4, martie – aprilie 1936.

COSTESCU, Pompiliu, „Palatul Cultural din Turnu-Severin”, în *Boabe de grâu*, nr. 12, an IV, București, 1933, pp.727-745 - <http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/82809>

FILIPOVICI, Anca, „Healthy Young Bodies of an (Un)healthy Nation: Physical Education and Discipline in Straja Țării (1934-1940)” în *Plural*, Journal of the History and Geography Departament, „Ion Creangă” Pedagogical State University, vol. 9, nr. 1, 2021, pp. 115-140.

GABREA, Iosif I., „Semnificația studiului individualității pentru școala românească” în *Revista generală a învățământului*, Anul XXIV, nr. 3 – 4, Martie – Aprilie 1936, pp. 99-116 - <http://dspace.bcu-iasi.ro/handle/123456789/69864>, accesat 24 august 2023.

HARITON, Silviu, „Asumarea politicilor sociale de către stat în România. Cazul invalizilor, orfanilor și văduvelor de război (IOVR) după Primul Război Mondial” în *Archiva Moldaviae*, Supliment, I, 2014, pp. 115-140 - [http://www.academia.edu/16542976/Asumarea politicilor sociale de catre stat in Romania Cazul IOVR dupa Primul Razboi Mondial The beginnings of the state social policies in Romania The case of disabled orphans and war widows after World War I](http://www.academia.edu/16542976/Asumarea_politicilor_sociale_de_catre_stat_in_Romania_Cazul_IOVR_dupa_Primul_Razboi_Mondial_The_beginnings_of_the_state_social_policies_in_Romania_The_case_of_disabled_orphans_and_war_widows_after_World_War_I) accesat 30 iunie 2024

LARIONESCU, Maria, „Conceptul de structură socială – retrospectivă teoretică și incitații metodologice” în *Revista Română de Sociologie*, serie nouă, anul IX, nr. 5-6, pp. 399-411, București, 1998. (<https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.5-6-1998/MARIA%20LARIONESCU%20art4.pdf>) (accesat 9 mai 2021).

MIHĂILEANU, M., „În pustiul carierei de profesor secundar” în *Revista generală a învățământului*, Anul XXIV, nr. 3-4, martie – aprilie 1936.

MIHĂILESCU, Maria, „Societatea Principele Mircea”, *Cronica Vrancei*, XI, Focșani, Editura Pallas, 2011, pp. 177-186, <https://biblioteca-digitala.ro/reviste/Cronica-Vrancei/11-Cronica-Vrancei-XI-2011.pdf> accesat 1 iulie 2024

„Noul Ministru al Educației Naționale, Cultelor și Artelor P.S. Nicolae Colan” în *Renașterea*, An XVI, Nr. 15, Cluj, 10 aprilie 1938, p. 1. https://dspace.bcucloj.ro/bitstream/123456789/27004/1/BCUCLUJ_FP_279724_1938_016_015.pdf, accesat în 30.07. 2023.

ZAVARACHE, Maria, Camelia, „Între prevederile Regulamentului școlar și dorința de emancipare: conduita elevilor în perioada interbelică” în *Studii și materiale de istorie contemporană*, nr. 15/ 2016, pp. 104-128.

DICȚIONARE

Dicționarul explicativ al limbii române, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1984.

Raymond Boudon, Philippe Besnard, Mohamed Cherkaoui, Bernard-Pierre Lécuyer (coordonatori), *Larousse. Dicționar de sociologie*, traducere Mariana Țuțuianu, completări privind sociologia românească dr. Maria Larionescu, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996 [1993].